

KRIKŠČIONIŠKASIS POŽIŪRIS Į DARBĄ: ŠV. JUOZAPŲ PAVYZDYS

dr. Bronė Gudaitytė
Šv. Ignaco Lojolos kolegija

ANOTACIJA

Šiame straipsnyje aptariamas krikščioniškasis požiūris į darbą per Šventojo Rašto tradiciją ir šv. Juozapo pavyzdį. Pagrindinis dėmesys kreipiamas į darbą, kuris yra neatsiejama kiekvieno žmogaus gyvenimo dalis. Dirbdami atskleidžiame savo žmogiškosios prigimties dalį ir palaikome savo žmogiškąjį orumą. ST aptinkame krikščioniškojo darbo suvokimo pagrindą. Būdami sukurti pagal Dievo paveikslą ir panašumą suvokiame, jog tik darbo dėka realizuojame save ir įprasminame savo egzistenciją. Pagal krikščioniškąjį požiūrį, kiekvienas darbas, kuriuo išreiškiame meilę Dievui ir artimui, yra garbingas ir vertingas. Šv. Juozapas yra puikus pavyzdys kaip galima mylėti ir evangelizuoti tiesiog dirbant savo paprastą kasdienį darbą. Darbininkas iš Nazareto moko mus atrasti darbo šventumą ir dvasingumą.

Raktiniai žodžiai: darbas, krikščioniškasis požiūris, meilė, tarnystė, šventumas.

Įvadas

Temos aktualumas. Darbo tema ypatingai svarbi kiekvienam žmogui. Dirbdami mes realizuojame save, įprasminame savo egzistenciją, bendraujame vieni su kitais, dalijamės savo patirtimi ir darbo vaisiais. Darbas yra vienas tiesiausių kelių į laimę.

Tyrimo problema. Krikščioniškasis pašaukimas sekti Jėzų yra pašaukimas pašventinti pasaulį savo buvimu ir veikla. ST skaitome, jog Dievas iš meilės sukūrė šį pasaulį ir atidavė mums, kad juo rūpintumėmės kaip savo namais žemėje. Iš meilės Jis atsiuntė savo Sūnų, kad mes Juo sekdami taptume naujais kūrinių ir stengtumės taip gyventi, jog sugebėtume būti gerais šeiminingais, t. y. tokiais, kokiais turėtume būti pagal Jo paveikslą ir panašumą. O tai reiškia, kad mes galime imtis bet kokios veiklos, įgyti bet kokią profesiją ir dirbti bet kokią darbą, kad pasaulį „pašventintume“ ir, patys tapę naujais, pasikeitusios širdies ir mąstysenos kūrinių, darytume tinkamą įtaką visai kūrinijai, su kuria nuolat sąveikaujame ir kuri, kaip mūsų bendrieji namai, visiškai priklauso nuo mūsų laikysenos Kūrėjo ir jo kūrinių atžvilgiu.

Visi mūsų darbai pagal šv. Juozapą iš Nazareto pavyzdį gali būti meilės išraiška – meilės, siekiančios viso žmogaus gėrio įvairiose žmogaus gyvenimo bei veiklos srityse. Tad meilė, kaip pastebi Popiežius Benediktas XVI savo Enciklikoje *Deus Caritas est*, yra Bažnyčios tarnyba, skirta nepaliaujamai kovai su žmonių kančiomis bei nepritekliais (2005). Krikščioniškojo tikėjimo paslaptis liudijama meilės darbais, t. y. dirbti su meile ir dėl Meilės. Toks požiūris transformuoja ne tik kiekvieną mus asmeniškai, bet ir mūsų socialinę aplinką, pasaulį, kuris yra visų mūsų namai.

Tyrimo objektas – darbas, pagrįstas Švento Rašto tradicija ir šv. Juozapo pavyzdžiu.

Tyrimo tikslas – atskleisti krikščioniškąjį požiūrį į darbą.

Tyrimo uždaviniai:

1. Aptarti požiūrį į darbą Šventajame Rašte.
2. Atskleisti krikščioniškojo darbo suvokimą per šv. Juozapą kaip darbo žmogaus gyvenimo pavyzdį.

Tyrimo metodai: literatūros apžvalga; sintetinis – analitinis.

1. Požiūris į darbą Šventajame Rašte: žmogus kaip Dievo bendradarbis

1.1. Darbas kaip žmogaus gyvenimo neatsiejama dalis

Žmonės, kaip Dievo atvaizdai, yra pašaukti dirbti. Jie raginami: „Pripildykite žemę ir valdykite ją!“ (Pr 1, 27-28). Akivaizdu, kad tai yra susiję su darbu. Dar aiškiau pasakoma Pr 2, 15: „VIEŠPATS Dievas paėmė žmogų ir apgyvendino jį Edeno sode, kad jį dirbtų ir juo rūpintųsi“. Šabo įstatymas taip pat pirmiausia kalba apie darbą ir tik po to apie poilsį: „Šešias dienas triūsi ir dirbsi visus savo darbus, bet septintoji diena yra VIEŠPATIES, tavo Dievo, šabas“ (Iš 20, 9-10).

Darbas yra mūsų žmogiškosios prigimties dalis ir palaiko žmogiškąjį orumą. Darbas pagal Izaijo knygą išliks ir ateityje, būsimojoje Viešpaties karalystėje, kai bus sukurta naujoji Jeruzalė: „Jie statysis namus ir patys juose gyvens, veis vynuogynus ir patys valgys jų vaisių. Statysis ne tam, kad kiti gyventų jų namuose, sodins ne tam, kad kiti valgytų vaisius. Kaip ilgaamžis būna medis, taip ilgaamžė bus mano tauta. Mano išrinktieji ilgai naudosis savo rankų darbo vaisiais. Nebeis jų triūsas veltui, nebegimdys jie vaikų staigiai mirčiai, nes jie drauge su savo palikuonimis yra VIEŠPATIES palaimintųjų giminė“ (Iz 65, 21-23).

Prisiminkime antiklos graikus. Jiems darbas – tai tarsi dievų praeikimas, todėl gyvenimo tikslas yra (rankų) darbo vengimas. Graikui žodis „darbininkas, amatininkas“ buvo tiesiog keiksmažodis. Paprasti darbininkai buvo taip menkinami, kad net neturėjo piliečio teisių (Platonas, Valstybė, 1981). O tautos elitą sudarė nedirbantieji (Dinzelbacher P., 1998, 285). Anot Platono (1981), sunkus rankų darbas žemina žmogų, kenkia mąstymui ir sielai.

ST aptinkame, kad darbas yra svarbi mūsų žmogiškosios būties bei orumo sudėtinė dalis. Todėl blogas gali būti tik nedarbas. Žinoma, žmogus dirba ne taip, kaip Dievas. Dievas kuria iš nieko. Žmogus dirba su sukurta materija, tačiau taip pat kuria ir naujus dalykus, yra kūrybingas.

Svarbu pastebėti, kad nėra žemesnių arba nelabai krikščioniškų profesijų – kiekvienas darbas yra garbingas (išskyrus, žinoma, Šv. Rašte draudžiamus, tokius kaip burtininkavimas ar prostitucija). Todėl Paulius, pavyzdžiui, tuo metu negarbingu laikomą vergų darbą Dievo akivaizdoje laiko irgi geru ir vertingu: „Jūs, vergai, klausykite savo žemiškųjų šeimininkų su baime ir pagarba, su neklastinga širdimi lyg kad Kristaus, ne dėl akių tarnaudami, lyg žmonėms patikti norėdami, bet kaip Kristaus vergai, iš širdies vykdančys Dievo valią“ (Ef 6, 5-6; plg. 1 Kor 7, 24).

Žmogus pagal ST yra pašauktas kūrinyje tęsti Dievo darbus (valdyti), tam tikra prasme užbaigti patį kūrimą (vardų suteikimas) ir tokiu būdu būti „Dievo bendradarbiu“. Tuo pačiu metu žmogus neturi užmiršti, kad jis dirba ne atskirai nuo Dievo, o priklausydamas nuo Jo. Jis atsakingas Dievui už savo darbą: „Jei Viešpats nestato namų, veltui vargsta statytojai. Jei Viešpats nesaugo miesto, veltui budi sargai. Veltui keliatės prieš aušrą ir vargstate ligi vėlyvos nakties. Jūs valgotė vargo duoną. O savo mylimajam Viešpats duoda miegą“ (Ps 127, 1-2). „VIEŠPATIES palaiminimas praturtina, ir triūsas negali jo padidinti“ (Pat 10, 22). Žinoma, nereikėtų to suprasti visai pažodžiui, kadangi dirbti šiaip ar taip vis tiek privalome. Ši hiperbolizacija skirta tik priklausomybei nuo Dievo palaiminimo pabrėžti (plg. Įst 8, 17-18).

Už savo sugebėjimus, talentus taip pat turime būti dėkingi Dievui: „Aš pašaukiau vardu Hūro sūnaus Ūrio sūnų Becalelį iš Judo giminės ir jį pripildžiau Dievo dvasios, išminties, sumanumo, pažinimo ir amato išmanymo, kad sugebėtų viską padaryti iš aukso,

sidabro, vario, brangių akmenų ir medžio. Daviau jam padėjėją Ahisamako sūnų Oholiabą iš Dano giminės; kiekvienam daviau išmintį padaryti viską, apie ką tau kalbėjau“ (Iš 31, 2-6).

Trumpai tariant, galima teigti, kad įsakymas dirbti yra įsakymo tarnauti dalis. Pastarasis įsakymas yra viršesnis. Žmogus pirmiausia yra *homo adorans* (Dievą šlovinantis), o tik paskui *homo faber* (dirbantis žmogus).

1.2. Darbas kaip tarnystė

Darbas iš esmės yra tarnystė, per kurią realizuojame save ir tam tikra prasme atpažįstame save, kaip esančius „pagal Dievo paveikslą ir panašumą“. Dievas mums tarnavo ir tarnauja kurdamas, išsaugodamas bei išganydamas. Dėl žmogaus nuopuolio Jam darbo tik dar prisidėjo: „Nepirkai man savo pinigais kvapiųjų šaknų, negaivinau savo aukų taukais. Ne! Tu apkrovei mane savo nuodėmėmis, varginau mane nusikaltimais“ (Iz 43, 24).

Darbas kaip tarnystė:

a) *Dievo atžvilgiu*. Kiekvienas darbas pirmiausia dirbamas Dievui, ir šia prasme žmogus tarnauja Dievui. Laiške kolosiečiams rašoma: „Ir visa, ką tik darytumėte žodžiu ar darbu, visa darykite Viešpaties Jėzaus vardu, per Jį dėkodami Dievui Tėvui [...]. Jūs, vergai, visuose reikaluose klausykite savo žemiškųjų šeimininkų ne dėl akių, kad įtiktumėte žmonėms, bet neklastinga širdimi, bijodami Viešpaties. Ką tik darytumėte, darykite iš širdies, kaip Viešpačiui, o ne žmonėms“ (Kol 3, 17. 22-23; plg. 1 Kor 10, 31).

b) *Mūsų atžvilgiu*. Darbas yra mūsų žmogiškumo dalis ir teikia mums laimę. Mes galime ir turime ugdyti savo gebėjimus, kūrybingumą bei patys mėgautis savo darbo vaisiais: „Tad suvokiau, kad žmogui nėra nieko geriau, kaip rasti pasitenkinimo savo užsiėmime, nes tai jo dalis. [...] Be to, kai tik Dievas suteikia žmogui turtą ar nuosavybės, Jis leidžia jam ir mėgautis jais, sutikti su savo dalia ir džiaugtis savo triūso vaisiais. Tai Dievo dovana!“ (Ekl 3, 22; 5, 18).

104 psalmėje sakoma, kad Dievas duoda galią žemei užauginti vaisius, kad mes galėtume jais džiaugtis: „Tu laistai kalnus iš savo aukštos buveinės, ir žemė kupina Tavo palaimos. Tu želdai žolę galvijams, ir augalus žmonių reikalams, kad jie augintųsi maisto iš žemės ir vyno, kuris linksmina žmogaus širdį, ir alyvmedžių aliejaus, nuo kurio švyti veidai, ir duonos, kuri stiprina gyvastį“ (Ps 104, 13-15).

c) *Kitų atžvilgiu*. Darbas teikia naudą dirbančiojo šeimai ir visuomenei. Šią bei jau minėtas dvi perspektyvas sujungia ne viena Naujojo Testamento eilutė, ypač 1 laiške Timotiejui: „Jeigu kas nesirūpina savaisiais, ypač namiškiais, tai yra išsigynęs tikėjimo ir blogesnis už netikintį! [...] Šio pasaulio turtuoliams įsakyk, kad nesididžiuotų ir nesudėtų vilčių į nepatikimus turtus, bet viltųsi Dievu, kuris apščiai visko mums teikia mūsų džiaugsmui. Tegul jie daro gera, lobsta gerais darbais, esti dosnūs, dalijasi su kitais. Šitaip jie susikraus lobį – gerus pamatus ateičiai, kad pasiektų tikrąjį gyvenimą“ (1 Tim 5, 8; 6, 17-19; plg. Ef 4, 28).

Šiame kontekste galima kalbėti ir apie *darbo pasidalijimą*. Kadangi mes turime skirtingų sugebėjimų ir dėl to skirtingas profesijas, tai galime ir privalome tarnauti vieni kitiems. Tai pagrįsta Trejybės: Tėvas, Sūnus ir Šventoji Dvasia atlieka kūrinioje bei visoje išganymo istorijoje skirtingas užduotis ir tarnauja vienas kitam. Todėl ir yra dovanų įvairovė (1 Kor 12, 4-6).

Be to, dar reikėtų pridėti keletą minčių apie *darbą ir autoritetą*. Dievas turi didžiausią autoritetą bei daugiausiai dirba – kuo daugiau autoriteto, drauge ir atsakomybės, tuo

daugiau darbo ir tarnavimo (plg. Ps 121, 4). Naujojo Testamento pavyzdys yra Paulius, turėjęs didelį autoritetą, tačiau apie save galėjęs teigti: „Bet Dievo malone esu, kas esu, ir Jo man suteiktoji malonė neliko bergždžia. Aš daugiau už juos visus esu įdėjęs triūso, žinoma, ne aš, o su manimi esanti Dievo malonė (1 Kor 15, 10). Skaitydami Bibliją randame, kad vadovai dirba dėl savo pavaldinių, tėvai – dėl savo vaikų, vyrai – dėl šeimų. Ir žmogaus viršenybė prieš visą kūriniją pirmiausiai reiškia tarnavimą bei darbą“ (Pr 2, 15 Dievas liepia rūpintis ir dirbti!). Tarnavimas, darbas ir autoritetas artimai susiję: „Broliai, jūs pažįstate Stepono namus ir žinote, kad jie yra Achajos pirmatikiai, pasiaukoję tarnauti šventiesiems. Aš prašau, kad ir jūs būtumėte klusnūs tokiems žmonėms ir visiems, kurie su jais dirba ir triūsia“ (1 Kor 16, 15-16). Taigi Stepono šeimos nariai daug dirba, tuo tarnaudami bendruomenei, todėl turi didelį autoritetą, kurio būtina paisyti.

Vakarų pasaulyje dar labai jaučiama ši judėjų ir krikščioniškosios kultūros įtaka. Visi iki šios dienos norime, kad mūsų valdžia kuo daugiau dirbtų ir, visų pirma, mums tarnautų. Todėl vartojame žodį „ministras“, tiesiogiai reiškiantį ne ką kita, kaip „tarnas“. Popiežius save vadina „tarnų tarnu“, todėl kiekvienas pakrikštytasis, esantis Bažnyčios nariu, taip pat turi suvokti savo gyvenimą kaip tarnystę Dievui ir artimui.

1.3. Darbas kaip našta

Nuopuolis paveikė visą kūriniją bei visą žmogų – taigi ir darbą. Po nuopuolio darbas tapo sunkus ir varginantis, netgi „prakeiktas“: „O žmogui jis tarė: Kadangi tu paklausei savo žmonos balso ir valgei nuo medžio, apie kurį buvau tau įsakęs: 'Nuo jo nevalgysi!' – tebūna už tai prakeikta žemė; triūsu maitinsies iš jos visas savo gyvenimo dienas. Erškėčius ir usnis ji tau želdins, maitinsiesi laukų augalais. Savo veido prakaitu valgysi duoną, kol sugrįši žemėn, nes iš jos buvai paimtas. Juk dulkė esi ir į dulkę sugrįši! [...] Jis pavadino jį Nojumi, tardamas: 'Iš tos pačios žemės, kurią VIEŠPATS prakeikė, šis atneš mums atgaivos nuo mūsų darbų ir mūsų rankų triūso'“ (Pr 3, 17-19; 5, 29).

Nuo to laiko darbas yra vargas. Toks Dievo planas. Ekleziasto knygoje daroma gana pesimistinė išvada: „Tuomet apsvarsčiau visa, ką mano rankos buvo padariusios, ir sunkų triūsą, kurį buvau įdėjęs. Tikėk manimi, visa tai tik migla ir vėjų vaikymasis! Nebuvo nieko naudinga po saule! [...] Stebėjau užsiėmimus, kuriais užsiimti žmonėms Dievas lėmė“ (Ekl 2, 11; 3, 10).

Bet padėtis nėra beviltiška – darbas teikia ir džiaugsmo. Kitos eilutės paguodžia: „Taip suvokiau, kad žmogui nėra nieko geriau, kaip būti laimingam ir patirti malonumo savo gyvenime. Iš tikrųjų, kai žmogus gali valgyti, gerti ir savo užsiėmime rasti pasitenkinimo, tai Dievo dovana“ (Ekl 3, 12-13).

Po nuopuolio darbas tapo našta. Tačiau Dievas yra gailestingas ir mums suteikia, daugiau ar mažiau, džiaugsmo, malonumo ir pasitenkinimo mūsų veikla: „Štai ką suvokiau iš tikrųjų esant gera: žmogus turėtų valgyti ir gerti bei mėgautis visais savo triūso vaisiais po saule per tas suskaičiuotas gyvenimo dienas, kurias Dievas jam yra davęs. Juk tokia jo dalis! Be to, kai tik Dievas suteikia žmogui turtą ar nuosavybę, Jis leidžia jam ir mėgautis jais, sutikti su savo dalis ir džiaugtis savo triūso vaisiais. Tai Dievo dovana! Toks žmogus vargu ar niūriai žvelgs į savo gyvenimo dienas, nes Dievas leidžia jam mėgautis savo širdies džiaugsmu“ (plg. Ekl 5, 17-19).

Taigi pamatėme, kad darbas yra tarnavimas. Vėliau išsiaiškinome, kad tas tarnavimas gali būti ir našta. Mes dirbame sunkiai, kad išlaikytume save ir kitiems

netaptume nereikalingu rūpesčiu. Kartais vargo vengti negalima dėl kitų žmonių. Nė vienas dėl vargo ir sunkumo neturi teisės „nususukti“ nuo atsakomybės. Paulius rašo „...ir nevalgėme veltui kieno nors duonos, bet su triūsu ir prakaitu darbavomės dieną naktį, kad tik neapsunkintume nė vieno jūsų, [...]. Dar būdami pas jus, skelbėme: „Kas nenori dirbti, tenevalgo!“ Mat mes girdime, jog kai kurie jūsiškiai tinginiauja, nieko nedirba, tik niekdarbiauja. Tokiems įsakome ir juos raginame Viešpatyje Jėzuje Kristuje ramiai dirbti ir valgyti pačių pelnytą duoną. O jūs, broliai, nesiliaukite darę gera!“ (2 Tes 3, 8. 10-13). Geriausias pavyzdys yra pats Jėzus, kuris nevengė jokio vargo!

1.4. Darbas pagal Dievo taisyklės

Po nuopuolio ypač svarbu pasidarė darbą atriboti nuo priespaudos. Todėl yra sukurta darbo teisė, įstatymai prieš išnaudojimą bei neteisėtą pelną. Šventajame Rašte darbą reguliuoja Dievo įsakymai, pvz., Jer 22, 13 patvirtinama, kad Dievas ypač bjaurisi neteisingu nuosavybės įgijimu, algų nemokėjimu: „Vargas tam, kuris statosi namus neteisumu, menes – neteisingumu, kuris verčia savo bičiulį jam dirbti be atlygio ir neatiduoda jam jo algos“ (plg. Jok 5, 4; Kun 19, 11-13). Dievas rūpinasi prekybos reikalais ir perspėja dėl sukčiavimo: „Nelaikysi savo maiše dviejų skirtingų svarsčių – didesnių ir mažesnių. Nelaikysi savo namuose dviejų skirtingų saikų – didesnių ir mažesnių. Turėsi tik pilną ir teisingą svarstį, turėsi tik pilną ir teisingą saiką, kad ilgai gyventumei žemėje, kurią VIEŠPATS, tavo Dievas, tau duoda. Tais, kurie tokius dalykus daro, nesąžiningai elgdamiesi, bjaurisi VIEŠPATS, tavo Dievas“ (Įst 25, 13-16; plg. Pat 16, 11; Am 8, 4-6).

Šventajame Rašte darbo svarba yra didžiulė, bet taip pat svarbus yra ir poilsis. Taigi mes dirbame, nes dirbo Dievas; mes ilsimės, nes ilsėjosi ir Dievas. „Dievas palaimino septintąją dieną ir padarė ją šventą, nes tą dieną Jis ilsėjosi po visų kūrimo darbų“ (Pr 2, 3). Šią mintį pratęsia ir vienas iš Dešimties Dievo įsakymų: „Atmink ir švęsk šabo dieną. Šešias dienas triūsi ir dirbsi visus savo darbus, bet septintoji diena yra VIEŠPATIES, tavo Dievo, šabas; nedirbsi jokio darbo nei tu, nei tavo sūnus ar duktė, nei tavo vergas ar vergė, nei tavo galvijai, nei ateivis, gyvenantis tavo gyvenvietėse. Juk per šešias dienas VIEŠPATS padarė dangų ir žemę, jūrą ir visa, kas juose, bet septintąją dieną ilsėjosi. Todėl VIEŠPATS septintąją dieną palaimino ir pašventino“ (Iš 20, 8-11).

Izraelio tautai poilsio diena buvo paskirtas šabas. Šabo įsakymas taip pat liudija, kad septynių dienų savaitės principas (šešios darbo dienos, viena poilsio) gyvuoja nuo pat pasaulio pradžios. Todėl šešias dienas dirbti (ne penkias!) ir vieną ilsėtis privalu visiems žmonėms.

Poilsio diena sukurta tam, kad žmogus galėtų išpildyti daug ypatingai svarbių savo gyvenimo reikmių: pailsėtų fiziškai (ypatingai silpnieji); „Šabas padarytas žmogui, ne žmogus šabui“ (Mk 2, 27); nepersidirbtų; neužmirštų, jog darbas nėra viskas ir ne pats svarbiausias dalykas gyvenime: „Jūs pirmiausia ieškokite Dievo karalystės ir Jo teisumo, o visa tai bus jums pridėta“ (Mt 6, 33).

Su darbu galime sieti ir misionierišką veiklą. Darbas ne tik gali būti, bet ir yra svarbiausia evangelizacijos priemonė! Darbe mes praleidžiame daugiausia laiko su įvairių pažiūrų žmonėmis. Darbe netikintysis betarpiškai susiduria su tikinčio žmogaus gyvenimo bei darbų liudijimu. Geras darbas visų pirma yra geras liudijimas pasauliui. O jei dirbame blogai, kas mumis patiks, kai norėsime paliudyti Jėzų?! „Kalbėk, kad vergai būtų visa kame klusnūs savo šeimininkams, stengtųsi jiems įtikti ir neprieštarauti, kad nevogtų, bet

parodytų gražią visokeriopą ištikimybę, kad visu kuo puoštų mūsų Gelbėtojo Dievo mokymą“ (Tit 2, 9-10; plg. Kol 3, 22).

Geras, nuoširdus darbas išryškina krikščionio pašaukimą – nešti pasauliui Evangeliją! Jėzus gerą pareigų atlikimą (žinoma, bet kokiame darbe) susieja su garbe Dievui: „Taip tešviečia ir jūsų šviesa žmonių akivaizdoje, kad jie matytų gerus jūsų darbus ir šlovintų jūsų Tėvą danguje“ (Mt 5, 16).

Be to, kiekvienas krikščionis turi išnaudoti ir galimybę liudyti žodžiu. Juk beveik visose darbovietėse krikščionių yra mažuma ir bendrauti tenka dažniausiai su netikinčiais. Bet Paulius dar prideda, kad liudijimas žodžiu negali skirtis nuo veiksmų: „Verčiau šventai sergėkite savo širdyse Viešpatį Kristų, visuomet pasirengę įtinamai atsakyti kiekvienam klausiančiam apie jūmyse gyvenančią viltį. Bet tai darykite švelniai ir atsargiai, turėdami gryną sąžinę, kad šmeižiantys jūsų gerą elgesį Kristuje liktų sugėdinti dėl to, už ką jus šmeižia“ (1 Pt 3, 15-16).

Svarstant požiūrį į darbą ST, būtina paminėti Patarlių knygą. Kaip ir apie daug ką, taip ir apie darbą joje galime rasti daug išmintingų patarimų. Pat 31, 10-31 galime rasti žodį pavyzdinčiai žmonai. Labai smulkiai išvardijami jos darbai, veiklos sferos: namų ruoša, ūkis, ekonominiai ir finansiniai reikalai, vaikų auklėjimas. Šis tekstas ypatingai svarbus tuo, kad jis aiškiai ir tvirtai paliudija apie bet kokio darbo vertingumą. Visas geras darbas yra vertingas, nesvarbu, mokamas ar nemokamas, ir nesvarbu, ar tai namų šeimininkės darbas ar verslo vadybininkės, vaikų auginimas ar vadovavimas firmai.

Kita labai svarbi vieta yra Pat 6, 6-11. Tai įžymiosios eilutės apie skruzdėlę. Jose, kaip ir daugelyje kitų knygos vietų, perspėjama dėl tinginystės. Ir ne be reikalo, nes tinginys laužo įsakymą dirbti, todėl tinginystė yra nuodėmė. „Nueik pas skruzdėlę, dykaduoni, patyrinėk jos kelius ir pasimokyk išminties. Neturėdama jokio vado, pareigūno ar valdovo, ji pripildo savo sandėlius vasarą ir surenka peną per pjūtį. Kiek ilgai tu drybsosi, dykaduoni? Kada kelsiesi iš miego? Truputį pamiegoti, truputį pasnausti, truputį rankas sudėjus pailsėti, – ir skurdas užklups tave kaip plėšikas, o nepriteklis – kaip ginkluotas karys“.

Pabaigai nuorodos į kitas ST Patarlių knygos eilutes apie tinginystę, darbštumą ir darbą: Pat 10, 4. 26; 11, 16; 12, 11. 14. 24. 27; 13, 4; 14, 23; 15, 19; 16, 26; 18, 9; 19, 15. 24; 20, 4. 13; 21, 5. 25; 22, 13; 26, 13; 24, 27. 30-34; 26, 14-16; 31, 13. 18. 27.

2. Šv. Juozapas iš Nazareto: tikras darbo žmogus

2.1. Darbas kaip tylios meilės išraiška

Šv. Juozapas vadinamas bažnyčios saugotoju pirmiausia dėl to, kad gyveno kaip mylintis sužadėtinis ir tėvas. Jo asmenyje derėjo paprasta žmogiška prigimtis ir Dievo malonė. Didžiausia jo paslaptis – tai jo nuolankumas ir jo meilė darbui. Šv. Juozapas mums visiems primena rankų darbo orumą. Mūsų pasaulis tikrai turėtų įsižiūrėti, koks harmoningas yra amatininko, žemdirbio, sodininko, namais besirūpinančio šeimininko darbas. Ateitis priklauso ne vien informatikai ar kitiems biuruose atliekamiems darbams. Yra žinių, kurios įgyjamos ir perduodamos būtent rankomis. Kaip susimeistraiuti stalą, lovą, pasistatyti namą ir t. t. Šv. Juozapas yra puikus pavyzdys ir patarėjas paprastuose kasdiniuose reikaluose.

Šv. Juozapas artimas visiems paprastai gyvenantiems žmonėms ir visais gyvenimo atvejais. Jis nebuvo nei kunigas, nei vienuolis, jis – paprastas pasaulietis. Kiekvienas krikščionis gali jame atrasti save ir pasisemti išminties ir meilės darbui. Šv. Juozapas savo pavyzdžiu kviečia į kasdienio gyvenimo šventumą, kur, kaip akcentuojama *Krikščioniškojoje etikoje*, „tobula meilė negali tarpti kartu su jokia blogu įpročiu“ (Karl H. Peschke, 1997). Popiežius Paulius VI kalbėjo: „Šv. Juozapas yra pavyzdys nuolankiųjų, kuriems krikščionybė skyrė didingą likimą. Jis – akivaizdus įrodymas, kad norint būti gerais ir tikrais Kristaus mokiniais dideli dalykai nebūtinai: tereikia visiems bendrų, žmogiškų, paprastų, bet tikrų ir autentiškų dorybių“ (1969 m. kovo 19 d. homilija).

Šv. Juozapas yra teisus žmogus bibline prasme, t. y. jis tobulai prisitaiko prie to, ko nori Dievas: jis yra teisus kaip visi Biblijos teisieji, pradedant nuo teisingo Abraomo. Šv. Jonas Paulius II Bendroje audiencijoje kalbėjo: „Netgi sunkiomis, kartais tragiškomis akimirkomis nuolankusis Nazareto dailidė niekada nemano turįs teisę ginčytis dėl Dievo sumanymo. Jis laukia pašaukimo iš Aukščiausiojo ir tylomis gerbia slėpinį, leidžiasi vedamas Viešpaties. Gavęs užduotį, ją vykdo su nuolankumu ir atsakingai: atidžiai klausosi angelo, kai šis paragina parsivesti Nazareto Mergele kaip žmoną (žr. Mt 1, 18-25), pataria bėgti į Egiptą (žr. Mt 2, 13-15) ir vėl grįžti į Izraelį (žr. Mt 2, 19-23). Evangelistai apie jį užrašė tik kelias eilutes, bet jos reikšmingos, bylojančios apie rūpestingą Jėzaus globėją, atidų ir ištikimą sutuoktinį, šeimos galvą, kuris visada pasiryžęs patarnauti. Šventieji Raštai daugiau nieko apie jį nepasakoja, bet toje tyloje slypi jo misijos ypatingumas: gyvenimas kasdienybės pilkumoje, bet su nepajudinamu tikėjimu Apvaizda“ (2003 m. kovo 19 d.).

Šv. Jonas Paulius II Apaštališkajame paraginame *Redemptoris custos* pastebėjo, jog „tyla, gaubianti viską, kas susiję su šv. Juozapu, tvyro ir jam dirbant dailide Nazareto namuose. Ši tylą ypatingu būdu atskleidžia šio asmens vidų. Evangelijose rašoma tik apie tai, ką Juozapas padarė, bet jo tylos apgaubtuose veiksmuose slypi gili kontempliacija. Juozapas kasdien bendravo su slėpiniu, kuris buvo „nuo amžių paslėptas“, kuris po jo stogu „pasistatė sau buveinę“. Tai paaiškina, kodėl šv. Jėzaus Teresė, kontempliatyviojo Karmelio formuotoja, skleidė pamaldumą šv. Juozapui Vakarų krikščionybėje“ (1989, Nr. 25-26).

Popiežius Benediktas XVI, IV advento sekmadienio Viešpaties Angelo maldos homilijoje priduria, kad „šv. Juozapo tylėjimas nerodo vidinės tuštumos, priešingai, jis atskleidžia tikėjimo pilnatvę, kurią Juozapas nešiojosi savo širdyje ir kuri kreipė kiekvieną jo mintį ir veiksmą. Tai tylą, kurios padedamas Juozapas, vienybėje su Marija, išlaiko Dievo žodį, žinomą iš šv. Rašto, sugretindamas jį su Jėzaus gyvenimo įvykiais; ši tylą nuausta iš nuolatinės maldos, Viešpaties palaiminimo maldos, Jo šventosios valios garbinimo ir beribio pasitikėjimo Jo apvaizda. Nebus per įžūlu tvirtinti, kad būtent iš savo žemiško tėvo Juozapo Jėzus išmoko – žmogiškame lygmenyje – vidinio tvirtumo, kurio vėliau pats mokė savo mokinius (Mt 5, 20). Leiskimės užkrečiami šv. Juozapo tylos!“ (2005 m. gruodžio 18 d.).

Kiekvienas, sekdamas šv. Juozapo pavyzdžiu, gali išmokti aktualizuoti jame glūdinčias galimybes ir išmokti jas naudoti kasdieniame gyvenime. Benediktas XVI moko, kad kiekvienas žmogus privalo ką nors nuveikti šiame pasaulyje. Misiją kaip mylintis žmogus visiškai įvykdo tik tada, kai visiškai tampa toks, koks gali būti. Kai duoda tai, ką gali duoti. Kad pasaulis virstų sodu, kuriame ir saugu, ir laisva (Joseph Ratzinger, Benediktas XVI, 2010, 163).

2.2. Šv. Juozapas darbininkas: evangelizuoti darbu

Šv. Juozapo kasdienybė buvo persmelkta tylaus atsidavimo Dievui per maldą ir darbą. Darbas buvo Juozapo meilės išraiška savo šeimai. Šv. Jonas Paulius II Apaštališkajame paraginime *Redemptoris custos* apie šv. Juozapą darbininką rašo taip: „Evangelijos tekstas tiksliai nurodo, kokį darbą dirbdamas Juozapas maitino šeimą: jis buvo dailidė. Šis paprastas žodis apgaubia visą Juozapo gyvenimą. Jėzui tai buvo tie paslėptojo gyvenimo metai, apie kurį kalba evangelistas, aprašęs Jėzaus radimą Šventykloje: „Jėzus iškeliavo su jais ir grįžo į Nazaretą. Jis buvo jiems klusnus.“ (Lk 2, 51) Šis „klusnumas“, kitaip tariant, Jėzaus paklusnumas namuose Nazarete, taip pat reiškia ir pagalbą Juozapui darbe. Tas, kuris buvo vadinamas „dailidės sūnumi“, išmoko amato iš žemiškojo tėvo.

Jeigu Nazareto Šeima yra pavyzdys visoms žmonių šeimoms išganymo ir šventumo atžvilgiu, tą patį galime pasakyti ir apie Jėzaus darbą šalia dailidės Juozapo. Mūsų laikais Bažnyčia tai akcentuoja gegužės 1-ąją švęsdama liturginę šv. Juozapo Darbininko šventę. Žmogaus darbas, ypač rankų darbas, nuolat pabrėžiamas Evangelijoje. Jis įtrauktas į Įsikūnijimo slėpinį drauge su Dievo Sūnaus žmogyste, darbas taip pat buvo ypatingu būdu atpirktas. Savo dirbtuvėse Juozapas, plušėdamas drauge su Jėzumi, priartino žmogaus darbą prie Atpirkimo slėpinio. Jėzui augant „išmintimi, metais ir malone“, viena dorybė buvo labai svarbi: amato išmanymas, darbui esant „žmogaus gėriu, perkeičiančiu prigimtį“ ir padarančiu žmogų labiau žmogumi“ (1989, Nr. 22-23.).

Šv. Jonas Paulius Enciklikoje apie žmogaus darbą pastebėjo, jog yra tokių darbų, kurie naikina žmogų kaip nuobodulio vėžys, yra darboviečių, griaušančių šeimas ir žlugdančių asmenybes, yra tokių biurokratinių darbų, kuriuose prigęsta geros valios žmonių stiprybė ar entuziazmas: tokioms vietoms reikia šviesos liudytojų. Darbas laukia, kol bus evangelizuotas ir humanizuotas. Ačiū Dievui, kad esama žmonių, kuriose tvyro darbo džiaugsmas. Darbuotojai ten tarsi spinduliuoja Kristaus malonę. Biurus gali perkeisti vyrai ir moterys, kuriuose gyvena Kristus, kurie trokšta dirbti sąmoningai, sąžiningai ir kurti bendrystę (Šv. Jonas Paulius II, Enciklika apie žmogaus darbą *Laborem exercens*, 1981, Nr. 5.). Šv. Jonas Paulius II daug mokė apie žmogaus darbą: jis sakė, kad mechanizuoto „darbo“ epochoje svarbu yra asmens ugdymas, nes „žmogus išlieka tikrasis darbo subjektas“ (Šv. Jonas Paulius II, Enciklika apie žmogaus darbą *Laborem exercens*, 1981, Nr. 5.).

Štai ką kalbėjo Benediktas XVI šv. Juozapo šventės homilijoje: „Daugybėje Biblijos puslapių parodoma, kad darbas priklauso pirmapradžiam žmogaus būviui. Kai Kūrėjas sukūrė žmogų pagal savo paveikslą ir panašumą, paragino jį dirbti žemę (žr. Pr 2, 5. 6). Dėl mūsų pirmųjų tėvų nuodėmės darbas tapo triūsu ir vargu (žr. Pr 3, 6-8), bet dieviškajame sumanyje jis savo vertę išlaiko nepalietą. Pats Dievo Sūnus, pasidaręs viskuo panašus į mus, daugybę metų dirbo rankų darbą, netgi buvo vadinamas „dailidės sūnumi“ (žr. Mt 13,55). Būtina, kad žmogus nesileistų darbo pavergiamas, kad nepaverstų darbo stabu, mėgindamas rasti jame didžiausią ir galutinę gyvenimo prasmę. [...] Žmogui, kuriam dirbti yra būtina, poilsis padeda išvysti didesnės laisvės perspektyvą, amžinojo šabo vaizdą (žr. Žyd 4, 9-10). Poilsis leidžia žmonėms prisiminti ir vėl patirti Dievo darbus nuo Sukūrimo iki Atpirkimo, suvokti save kaip Jo kūrinį (žr. Ef 2, 10), dėkoti Jam už gyvenimą ir pragyvenimo šaltinį, nes Jis yra viso to autorius. Reikia gyventi dvasingumu, padedančiu krikščionims eiti šventėjimo keliu dirbant ir sekant šv. Juozapu, kuris kiekvieną dieną savo rankomis uždirbdavo Šventosios Šeimos pragyvenimui, – būtent dėl to Bažnyčia jį pasirinko

darbininkų globėju“ (Benediktas XVI, Homilija, pasakyta per šv. Mišias, skirtas darbininkams, 2006 m. kovo 19 d.)

Darbininkas iš Nazareto gali mums padėti atrasti darbo šventumą ir dvasingumą. Šv. Jonas Paulius II Enciklikoje *Redemptor hominis* primena, kad Jėzus pašventino darbą, ir dėl to darbas gelbsti: „Su Juozapu pats Jėzus, Dievo Sūnus, esantis vienos prigimties su Tėvu, tapęs žmogumi, dirbo rankų darbą. Jo darbas buvo tikrai fizinis, jis užėmė didžiausią Jo gyvenimo šioje žemėje dalį ir taip buvo įtrauktas į žmogaus ir pasaulio atpirkimo darbą, kurį Jis užbaigė savo gyvenimu žemėje“ (1979). Šv. Juozapas mums parodo, kad darbas kiekvienam žmogui yra atsivertimo vieta, negana to, šiandien suprantame, kad darbo pašventinimas gali perkeisti ir visuomenę.

Žmogus iš tiesų yra kviečiamas dabartinės pasaulį krečiančios krizės akivaizdoje pasirinkti kitokį gyvenimo būdą: darbą, kuris daro žmogų geresnį, kuris dera su šeimos gyvenimu, kuris – tarsi raugas – įleidžia į pasaulį gaivaus oro ir jį pakelia. Tokie pasirinkimai gali tapti toliaregiški, atverti rankų darbo kūrybiškumo erdves. Šventasis Tėvas Pranciškus savo Enciklikoje *Laudato Si*, apie rūpinimąsi bendraisiais namais, pataria dirbti ne kad naudotum, o kad saugotum bendruosius žmonijos namus (2015).

2.3. Šv. Juozapo pavyzdžio įkvėpti gyvenimo pavyzdžiai

Tiberiados bendruomenės įkūrėjas brolis Morkus savo knygoje „Juozapas iš Nazareto: tikras žmogus“ pasakoja tokią istoriją: „Pažįstu vienos baldų gamyklos savininką, kurio gyvenimo kelias man priminė šv. Juozapo. Dėl darbo gamykloje jam likdavo mažai laiko šeimai. Jis nusprendė uždaryti įmonę ir pakeisti ją nedidelėmis dirbtuvėmis namuose. Jo šeimyninis gyvenimas tada visiškai pasikeitė. Žmona padėdavo jam dirbti. Taip jis sujungė šeimos ir profesinį gyvenimus. Vėliau jam buvo pasiūlytas kitoks darbas – dirbti vyskupijoje ir tvarkyti Bažnyčios turtą. Ir štai laimingas senelis, apsuptas vaikų ir anūkų, priglaudė neįgalų berniuką, šitaip iki galo įgyvendindamas savo tėvystę. Daugybė viena iš kitos kylančių permainų, dėl kurių šis žmogus tinkamai pasinaudojo savo laisve.

Kita įkvėpanti istorija apie tiberiados brolių įkurtą įmonę „Jėzus ir Juozapas“. Ši nedidelė Nazareto įmonė gali būti nuostabus darbo kokybės, kylančios iš glaudžios bendrystės, pavyzdys. Neidealizuojant paties darbo, kuris pasilieka ištarmėje „savo veido prakaitu valgys duoną“, iš šių dirbtuvių trykšta nuolankus džiaugsmas. Jį galima perduoti per drąsų gyvenimo pasirinkimą ar santykių kokybę, per gerai atliktą darbą. Apie tai Paulius VI kalbėjo Nazarete:

„Nazaretas, „dailidės sūnaus“ namai. Čia suprasime ir švęsime sunkų ir atperkantį žmogaus darbo įstatymą; čia atnaujinsime suvokimą apie darbo kilnumą; čia prisiminsime, kad darbas negali būti tikslas, bet kad jo laisvė, kilnumas, tuo labiau ekonominė vertė kyla iš jį užbaigiančių vertybių; kaip norėtume pagaliau čia pasveikinti viso pasaulio darbininkus ir parodyti jiems didįjį jų pavyzdį, dieviškąjį brolių, visų jų teisingų poreikių pranašą, mūsų Viešpatį Kristų“ (Paulius VI, Žodžiai, pasakyti lankant Apreiškimo baziliką Nazarete, 1964 m. sausio 5 d.).

Gegužės 1-ąją, per Juozapo Darbininko šventę, Bažnyčia mums pateikia nuostabius šv. Pauliaus žodžius apie darbo malonę: „Broliai, viršum viso šito tebūna meilė, kuri yra tobulo raištis. Jūsų širdyse teviešpatauja Kristaus ramybė, į kurią esate pašaukti viename kūne. Būkite dėkingi! (Kol 3, 14-15). Ir visa, ką tik darytumėte žodžiu ar darbu, visa darykite Viešpaties Jėzaus vardu, per jį dėkodami Dievui Tėvui. Ką tik darytumėte, darykite

iš širdies, kaip Viešpačiui, o ne žmonėms, žinodami, kad iš Viešpaties gausite paveldą kaip atlyginimą“ (Kol 17, 23-24).

Pabaigai – Šv. Jono Pauliaus malda į Šv. Juozapą iš Donald H. Calloway, Mic knygos „Pasiukojimas šv. Juozapui. Mūsų dvasinio Tėvo stebuklai“:

„Šv. Juozapai, dirbančiųjų globėjau, pagelbėk mums visokiame darbe, į kurį žmogus yra pašauktas šioje žemėje. Mokyk mus teisingai išspręsti su darbu susijusius sunkumus kiekvienos kartos ir visuomenės gyvenime, pradedant nuo jaunimo. Visagalis Dieve, Tu šventojo Juozapo ištikimai globai patikėjai žmonijos atpirkimo daigus: tegul Jo globojama Tavoji Bažnyčia visuomet stropiai saugo bei vykdo išganymo paslaptis. Amen.“ (2020, 276).

Įvairių šaltinių duomenimis, Šv. Juozapas yra šių šalių globėjas: Austrijos, Belgijos, Filipinų, Indonezijos, Japonijos, Kanados, Kinijos, Korėjos, Kroatijos, Meksikos, Peru, Rusijos, Slovėnijos ir Vietnamo.

Išvados

1. Darbas yra neatsiejama kiekvieno žmogaus gyvenimo dalis. ST aptinkame krikščioniškojo darbo suvokimo pagrindą. Dievas Kūrėjas yra dirbantis Dievas. Būdami sukurti pagal jo paveikslą ir panašumą suvokiame, jog tik darbo dėka realizuojame save ir įprasminame savo egzistenciją. Jėzus taip pat didžiąją savo gyvenimo dalį buvo darbininkas, amatininkas. Dirbdami atskleidžiame savo žmogiškosios prigimties dalį ir palaikome savo žmogiškąjį orumą. Pagal krikščioniškąjį požiūrį, kiekvienas darbas, kuriuo išreiškiame meilę Dievui ir artimui, yra garbingas ir vertingas. Sekant šia nuostata, kiekvienas darbas yra tarnystė Dievo, mūsų pačių ir artimo atžvilgiu. Darbas, po pirmųjų tėvų nuopolio, tapo sunkus ir varginantis. Dirbdami pagal nustatytas Dievo taisykles, privalome skirti laiko poilsiui. Kiekvienas krikščionis turi vengti tinginystės.
2. Šv. Juozapas paliko darbo žmogaus gyvenimo pavyzdį. Jis yra praktiškas Dievo tarnas, savo meilę šventai šeimai rodęs savo nuolatiniu kasdieniu darbu ir nuoširdžia tarnyste. Jo nuolankus rūpestis išliko kaip geriausias visų laikų pavyzdys kiekvienam visų laikų žmogui: kaip galima mylėti ir evangelizuoti tiesiog dirbant savo paprastą darbą. Šv. Juozapas mus kviečia į kasdienio gyvenimo šventumą liudydamas savo pavyzdžiu, – norint būti tikrais Kristaus mokiniais ir sekėjais dideli dalykai nebūtini: tereikia visiems bendrų, žmogiškų, paprastų, bet tikrų darbo žmogaus dorybių: tylos, kantrybės, ištvermės ir, svarbiausia, nuolankumo, priimant bet kokią gyvenimo situaciją ir savo veikla paverčiant ją rojumi tiems, kurie yra šalia. Darbininkas iš Nazareto moko mus atrasti darbo šventumą ir dvasingumą ten, kur mes esame čia ir dabar – mūsų kasdienybėje.

Literatūra

1. Benediktas XVI. Enciklika *Deus Caritas est*. (2005). Katalikų interneto tarnyba.
2. Benediktas XVI, Homilija, pasakyta per šv. Mišias, skirtas darbininkams. (2006 m. kovo 19 d.). Katalikų interneto tarnyba.
3. Benediktas XVI, IV advento sekmadienio Viešpaties Angelo maldos homilija. (2005 m. gruodžio 18 d.). Katalikų interneto tarnyba.
4. Brolis Morkus, Tiberiados bendruomenė (2016). *Juozapas iš Nazareto: tikras žmogus*. Vilnius: Magnificat leidiniai.
5. Dinzelbacher P. (Sud.) (1998). *Europos mentaliteto istorija*. Vilnius: Aidai.
6. Donald H. Calloway, Mic. (2020). *Pasiaukojimas šv. Juozapui. Mūsų dvasinio Tėvo stebuklai*. Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai.
7. Jonas Paulius II, Apaštališkasis paraginimas *Redemptoris custos*. (1989). Katalikų interneto tarnyba.
8. Jonas Paulius II. Enciklika apie žmogaus darbą *Laborem exercens*. (1981). Katalikų interneto tarnyba.
9. Jonas Paulius II. Enciklika *Redemptor hominis*. (1979). Katalikų interneto tarnyba.
10. Peschke, K. H. (1997). *Krikščioniškoji etika. Bendroji moralinė teologija. Vatikano II Susirinkimo dvasia*. I tomas. Vilnius: Katalikų pasaulis.
11. Platonas (1981). *Valstybė*. Vilnius: Mintis.
12. Popiežiaus Pauliaus VI homilija. (1969 m. kovo 19 d.). Katalikų interneto tarnyba.
13. Ratzinger, J., Benediktas XVI. (2010). *Dievas ir pasaulis. Krikščionių tikėjimo paslaptys. Pokalbis su Peteriu Seewaldu*. Vilnius: Alma littera.
14. Tėvas Pranciškus. Enciklika *Laudato Si, apie rūpinimąsi bendraisiais namais*. (2015). Katalikų interneto tarnyba.
15. *Šventasis Raštas. Senasis ir Naujasis Testamentas*. (1998). Vilnius: Katalikų pasaulis.

CHRISTIAN APPROACH TO WORK: ST. JOSEPH'S EXAMPLE

dr. Bronė Gudaitytė

Summary

Work is an integral part of every person's life. In the Old Testament, we find the basis for the Christian understanding of work. God the Creator is a working God. Being created in his image and likeness, we realize that only through work do we realize ourselves and give meaning to our existence. Jesus was also a worker, a craftsman for most of his life. By working, we reveal part of our human nature and maintain our human dignity. According to the Christian view, every type of work by which we express love for God and neighbor is honorable and valuable. Following this view, every type of work is a service to God, ourselves, and our neighbor. Work, after the fall of our first parents, became difficult and tiring. When working according to the rules established by God, we must make time for rest. Every Christian must avoid laziness.

St. Joseph left an example of the life of a working man. He is a practical servant of God, who showed his love for the Holy Family by his constant daily work and sincere service. His humble concern has remained the best example of all time for every person of any era: how one can love and evangelize simply by doing one's simple work. St. Joseph invites us to the holiness of daily life by witnessing with his example: in order to be true disciples and followers of Christ, great things are not necessary. All that is needed are the common, human, simple, but true virtues of a working person: silence, patience, endurance and, above all, humility, accepting any situation in life and transforming it into a paradise for those around us through our activity. The worker from Nazareth teaches us to discover the holiness and spirituality of work where we are here and now, in our daily lives.

Keywords: work, Christian attitude, love, service, holiness.